

Räpina poldri hoiuala

■ Külastaja meelespea

Hoiualal liikudes on hea meeles pidada, et:

- viibid lindude kodus. Loodusega tutvumiseks liigu ainult olemasolevatel teedel, eelistades märgistatud matkarada ja vaatetorne. Niimoodi käitudes ei häiri sa pesitsevaid linde. Linnu- ja loomapoegade ohutuse tagamiseks võta koer kaasa vaid rihma otsas.
- telgi ja tee lõket vaid selleks ettenähtud ja märgistatud paikades ning jäta paik maha sellisena, et tahaksid sinna ise tagasi tulla. Prügi pane prügikasti või võta endaga kaasa. Suhtu heaperemehelikult omaniku varasse ja hoiuala rajatistesse.
- arvesta teiste looduses viibijate ning kohalike elanikega, kes võivad soovida vaikust ja rahu.

Nähes looduse või külustusobjektide kahjustamist palume sellest teavitada Põlvamaa keskkonnateenistust (tel. 799 8199). Suurematest rikkumistest tuleb teatada politseile telefonil 110 või keskkonnainspeksioonile lühinumbril 1313.

Voldiku väljaandmist finantseeris Euroopa Komisjon LIFE-Nature projekt "Natura 2000 biotoopide kaitse Räpina poldril" raames.

Tekst: Tarmo Evestus, Riho Kinks

Fotod: Arne Ader, Sven Zacek, Tarmo Evestus

Joonistused: Kertu Tuberg, Andre Evestus

Kaart ja kujundus: OÜ Bubo

☐ Kobras

© Põlvamaa keskkonnateenistus 2006
www.envir.ee/rapinapolder

▪Ajalugu

Räpinast mõni kilomeeter ida poole, Lämmijärve üleujutatud heinamaadele ja sooladele rajati 1960-1970. aastatel Eesti suurim polder – Rápina polder. Polder koosneb Lämmijärve äärsest tammist, mis takistab järve veel põllumaid üle ujutada ning kraavidevõrgustikut koos pumplatega, mis aitavad liigvee ära pumbata. Tänu poldrile oli nõukogude perioodil siin enamuse haritavast maast kasutuses rohumaana, kuid siin on edukalt kasvatatud ka tera- ja köögivilja. Poldri aktiivne kasutus vähenes peale Eesti taasiseseisvumist 1990. aastatel. Pumpamise

lakkamise tõttu muutus suur osa alast üleujutatavaks või niiskeks märgalaks ning tekkisid sobivad elu- ja peatumispaigad paljudele rändavatele ja pesitsevatele lindudele. Praeguseks on enamuse poldrist jälle järk-järgult kasutusse võetud. Valdavad on rohumaad, läänepoolses servas leidub ka põllumaid.

□ Kiivitaja

□ Suur-laukhani

▪Hoiuala

Rikkaliku linnustiku ja haruldaste liikide tõttu kuulub Rápina polder rahvusvahelise tähtsusega linnualade nimestikku ning on arvatud Natura 2000 alade hulka. Siinsete väärtuste kaitseks on 2005. aastal moodustatud Rápina poldri hoiuala. Hoiuala pindala on 1498 ha, millest ca 1000 ha moodustab polder ning ülejäänud lääneosas asuv metsaal ja idapiiril laiuv järveäärne roostik. Polder koosneb peamiselt rohumaadest, mida ilmestavad metsatukad, võsaribad ja põõsastikud. Kõige linnurikkamaks ja väärtuslikumaks on poldri idapoolsed niisked ja üleujutatud rohumaad.

▪Rikkalik linnustik

Rápina poldri hoiuala peamiseks väärtuseks on rikkalik linnustik. Läbi aegade on siin kohatud 202 linnuliiki 18 seltist, mis arvestades ala väiksust on tähelepanuväärne. Euroopa Liidu Linnudirektiivi I lisasse kantud ehk üle-euroopalise tähtsusega linnuliike on Rápina poldril kohatud kokku 48, kellest pesitsejaid üle 20.

Poldri üheks olulisemaks linnuliigiks on rukkirääk, kes on Euroopas hääbuv liik. Kuigi veel 20. sajandi algul oli ta Eestis kultuurmaastiku tunnusliigiks, siis ka siin on rääkude arvukus tublisti kahanenud. Rápina polder on teadaolevalt Eesti kõige parem rukkirääguala. Teine hoiuala olulisem linnuliik, mustapäine väikekajakas, kaob enamiku inimeste jaoks sarnaste naerukajakate sekka ära. Sarnaselt

□ Metskits

▪Tähtis lindude rändepeatuspaik

Oma soodsa asendi tõttu on Rápina polder tähtis rändepeatuspaik ja rändekoridor rändlindudele. Esimesed haned saavad varase kevade korral siia juba märtsi lõpul ja viimased lahkuvad alles mai keskpaiku. Kõige arvukam on suur-laukhani, kelle arvukus võib ulatuda kuni 9000 isendini. Märgade rohumaade tõttu peatub siin ka palju kurvitsalisi ja partlasi.

Sügisel kulmineerub läbiränne septembri teisel poolel. Arvukamad on värvulised eesotsas metsvindi ja suitsupääsukesega, rohkesti kohtab ka kaelustuvi, sookurget ja kiivitajat.

Rändeperioodil rändab Rápina poldrilt läbi üle miljoni linnu.

□ Piilpart

kajakatega pesitsevad poldri märjemates kohtades kolooniatena ka nende lähisugulased mustviired. Nii mustviiresele kui väikekajakale on Rápina polder väga oluliseks pesitsuskohaks Eestis.

□ Väikekajakas

Haruldasematest lindudest on siin endale elupaiga leidnud veel hüüp, tutkas, sooräts ja väike-konnakotkas. Soodsad toitumistingimused meelitavad siia mitmeid kulliliike, sagedasti võib kohata lisaks pesitsevale konnakotkale ja hiireviule veel meri- ja kalakotkast ning herilaseviud.

▪Teised loomad poldril

Hoiuala on sobivaks elupaigaks ka kahepaiksetele, kellele poldri üleujutatud alad on tähtsaks kudealaks. On välja arvatud, et siin võib kevadel krooksuda isegi üle 300 000 konna. Imetajatest on kõige silmapaistvam liik kobras, kelle ehitatud tamme ja pesakuhilaid ning tegutsemisjalgi võib näha paljudel kraavidel. Teistest imetajatest kohtab poldril sagedamini metskitsi, rebaseid, kährikuid, minke ja saarmaid.

▪Matkajale

Hoiualal on tihe teedevõrk: asfaltteed mööda saab Rápina randa, põllumassiivid on tükeldatud kitsaste põlluteedega. See võimaldab hoiuala linnuväärtustega tutvuda nii jalgsi, jalgrattaga, hobusega kui ka autoga. Poldrit läbib ka 3,5 km ulatuses Rápina matkatee. See kokku ligi 40 km pikkune jalgsi ja jalgrattaga matkamiseks mõeldud tähistatud marsruut tutvustab tähtsamaid Rápina ümbruse loodusväärtusi. Piirkonnast parema ülevaate saamiseks on poldrile püstitatud kaks linnuvaatlustorni.

Kõige rikkalikum ja häälekam on elu hoiualal aprilli lõpus ja mais. Siis peatuvad siin tuhanded rändlinnud ja kohale on jõudnud pesitsejad; öid saadab lakkamatu konnade koor. Mõnel juunikuu öhtul poldrile sattudes kostub kõikjalta taustaks rukkiräägu vali saagimist. Sügisel on sobivaim aeg hoiuala külastamiseks september ja oktoobri algus, mil kulmineerub lindude sügisränne.